

150 éve született Jeszenszky Elemér

Egy fair úriember a zöld gyepen

Jeszenszky Elemér az alagi pályán (1939)

Jeszenszky Elemér és felesége az Alagi nagydíjon (1928)

KISJESZENI ÉS MEGYEFALVI JESZENSZKY ELEMÉR 1874. OKTÓBER 24-ÉN SZÜLETETT A BARANYA VÁRMEGYEI BÜKKÖSDÖN. Édesapja, Jeszenszky Ferenc, a baranyaszentlőrinci járás országgyűlési képviselője volt, aki a Kossuth Lajos nézeteit valló, 1848-as alapokon nyugvó Függetlenségi párt színeiben vett részt a parlament munkájában. Édesanyja, rajkai Friebeisz Terézia anyai oldalról rokona volt Somssich Pálnak, az országgyűlés egykori elnökének (1869. május 1.–1872. szeptember 3.), dédapja, Friebeisz Lajos pedig Pest vármegye alispáni tisztét töltötte be. Családjában a férfiak rendszerint a katonai pályát választották. Jeszenszky Elemér a Sankt Pölten-i császár és királyi katonai alreáliskola (*Militär-Unterrealsschule*) elvégzését követően a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémiára iratkozott be. 1893-ban hadnagyi rendfokozatot kapott, majd két évvel később – már a pécsi 8. huszárezred tisztjeként – elvégezte a felsőbb tiszti tanfolyamot.

1897 és 1901 között ezredsegédtisztként szolgált, ekkorra már kitért kiváló lovaglós tudása miatt. 1902-ben éppen ezért a Központi Lovaglóiskolába került, amely 1904 és 1906 között Bécsbe küldte, hogy a cs. és kir. Lovaglótanár-képző Intézetben tanuljon. 1906-ban Pécssett, majd Vácott volt lovaglótanár. 1907–1908-ban az Osztrák–Magyar Monarchia (egyben Közép-Európa) legmagasabb intézményében, az Udvari Spanyol Lovasiskolában (*Spanische Hofreitschule*) dolgozott, majd 1909 és 1912 között egykori alma materében, a Ludovikán lett oktató. 1912-ben szadoként vonult nyugállományba.

Szakmai karrierje mellett fiatal korától részt vett a lósportban. A századfordulón már versenyzett, illetve számos, ekkor elsősorban Baranya vármegyei lovasverseny szervezőjeként is fellépett. 1906-ban, a pécsi lóverseny lovaglótanárok számára kiírt számában második lett, amely helyezéssel nemcsak 100 korona díjat nyert, de a Baranya vármegyei hölgyek tiszteletdíját is hazavihette. Az országos manézsrá nyugdíjba vonulását követően lépett. 1913-ban a Magyar Lovaregylet hendikeppernek választotta, és a lapok így írtak róla: „neve még csak nemrégiben került szorosabb konnxióba a versenysporttal, de a turfvilág legbelső köreiben máris általános tiszteletet vívott ki magának”. Ekkortól állandó vendég Alagon. 1914 májusában pedig elvállalta az id. Mravik Pál gondozása alatt lévő gáspárteleki ménés (Geist Gáspár lovai)

istállójának vezetését. Az első világháborúban ismét tényleges katonai szolgálatba lépett, eleinte Tatán a remeteségi kórházat vezette, de továbbra is minden tavasszal Alagon kezdte a szezont. Azon menedzserek közé tartozott, akik a rá bízott lovakat szinte minden alkalommal személyesen tekintették meg. 1916-ban címzetes, 1917-ben rendes őrnagyi rangot nyert, és így is szerelt le a háború végén. 1917 májusában a bécsi Jockey Club is tagjai közé választotta. A háború befejezése után Jeszenszky Elemér aktívan részt vett az alagi versenypálya helyreállításában, a lósport felfuttatásában. Ettől kezdve folyamatosan vezetett versenyistállókat. Elsősorban Jankovich-Bésán Gyula (sz. 1852) és gróf Wenckheim Dénes (1861–1933) lovait menedzselte. 1931-től a mai Nándori utca–Főti út sarkán állt kastélya, ahol saját istállót vezetett. „Az alagi »telivárosban« a Jeszenszky-telep beillik egy kisebb paradicsomnak. Gyönyörű park közepén pompás kis kastély, a kastély körül nagyszerűen berendezett és felszerelt istállók és a félkör alakban elhelyezett istállóknál jobbnál-jobb telivérek ropogatják az Alföld legkövérebb zabtermését. Gond, probléma, bosszúság ezt a kis földi paradicsomot elkerüli: itt megy a munka, mint a karikacsapás. A munka nyomában pedig elmaradhatatlanul jelentkezik a – siker.” – írta 1939 májusában a Pesti Hírlap.

A tenyésztés és a futtatás mellett a lósport szervezeteiben mindig vezető szerepet töltött be, lovait pedig nemcsak a hazai, de a külföldi gyepen is eredményesen szerepeltette. Berlinben 1939-ben Álom nevű lovát indította. A hazai díjak közül – a Magyar Derby-t leszámítva – mindegyikben győztek lovai. A második világháború végére a magyar lósport elenyészett, az alagi lovakat a közelgő orosz front elől a németek Bécsbe, majd Németországba szállították, kevés menekült meg közülük. Jeszenszky Elemér, ahogyan az első, úgy a második világháború után is támogatta a lósport újbóli beindítását. Lovai 1945-ben és 1946-ban is futottak a zöld gyepen. A halál is legkedvesebb helyén, a lóversenypálya lelátóján érte. A Szent István-díj befutóit figyelte látcsövél, amikor 1946. október 12-én összeesett és meghalt, 73 éves volt. A családi kriptában, Bükkösdön helyezték örök nyugalomra.

DR. KERÉKES DÓRA GYŰJTEMÉNYVEZETŐ
RÉVÉSZ ISTVÁN HELYTÖRTÉNETHI GYŰJTEMÉNY